

Боженко Марія Олександрівна, Ведешина Яна Олександрівна
студентки 3-го курсу факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»

Науковий керівник: ассистент кафедри цивільного процесу,
Московчук Д. О.

КЛАСИФІКАЦІЯ СУБ'ЄКТІВ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ТА ЇХ ПРАВОВИЙ СТАТУС

Питання класифікації суб'єктів цивільного процесу є дуже важливим для вирішення запитань, які виникають під час суспільних відносин, адже вирішення цих запитань між учасниками цивільного процесу і є основою зазначених вище відносин. Такі відносини регулюються нормами цивільно-процесуального права. Варто зазначити, що суб'єктний склад цивільних правовідносин є досить широким, і саме він допомагає краще функціонувати цивільному судочинству.

Цивільні процесуальні правовідносини – різновид правовідносин, які виникають у процесі цивільного судочинства на основі норм цивільного процесуального права між суб'єктами з приводу розгляду та вирішення цивільної справи. [2] Такі відносини виникають лише між представниками цивільних прав та обов'язків.

Як і будь-які правовідносини, цивільні процесуальні правовідносини мають свою структуру, яка складається з трьох елементів. До них відносять: суб'єкти, об'єкти та зміст правовідносин.

У даній роботі розглядатиметься саме суб'єктний склад цивільних процесуальних правовідносин. Як правило коло суб'єктів даного виду правовідносин поділяють на суд та учасників цивільного процесу. А останні в свою чергу вже поділяються на осіб, які беруть участь у справі та інших учасників судового процесу.

Суде найважливішим суб'єктом цивільних процесуальних правовідносин, адже він виконує головну роль в цивільному судочинстві. Без суду не відбудеться жоден розгляд справи-тому можна зрозуміти, що він є обов'язковим суб'єктом. Важливими особливостями цього виду суб'єкта є те, що він повинен бути безстороннім та об'єктивним.

Основна роль суду, як суб'єкта полягає в тому, що тільки він може здійснювати правосуддя, адже це єдиний орган влади, який наділений відповідною компетенцією, не можливо делегувати функції суду чи привласнити їх іншим органам. Отже суд є основним, і від нього залежить те, як буде просуватись справа, і її розгляд по суті.

Відповідно до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та Цивільного процесуального кодексу України суди можна розділити на:

- першої інстанції;
- апеляційної інстанції;
- касаційної інстанції.

Суди першої інстанції розглядають цивільні справи одноособово, апеляційної інстанції – у складі трьох суддів, суди касаційної інстанції – у складі колегії з трьох або більшої непарної кількості суддів. [1]

Опираючись на статтю 42 ЦПК України, можна зазначити, що можливий такий склад учасників справи, зокрема справи позовного провадження, де учасниками є сторони та треті особи. Наступний варіант складу учасників цивільної справи може бути тоді, коли розглядаються вимоги у наказному провадженні, то учасниками справи є заявник та боржник. У справах окремого провадження учасниками справи є заявники, інші заінтересовані особи.

У статті 65 ЦПК України закріплено, що учасниками судового процесу, крім учасників справи та їхніх представників, є помічник судді, секретар судового засідання, судовий розпорядник, свідок, експерт, експерт з питань права, перекладач, спеціаліст [1]. Вони являються іншими учасниками судового процесу.

Тобто ці органи та особи, які мають право захищати інтереси інших осіб, належать до осіб, які беруть участь у справі, і вони є іншими учасниками судового процесу, а також вони мають юридичну заінтересованість. Заінтересованість вищевказаних осіб носить службовий, посадовий характер, тому з цього випливає, що вони не мають матеріально-правової заінтересованості. У § 3 ЦПК України визначені функції, завдання, права та обов'язки інших учасників судового процесу.

Варто вказати про такий важливий момент, як те, що у справах можуть також брати участь органи та особи, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб.

Існують й справи про оскарження рішення третейського суду, оспоровання рішення міжнародного комерційного арбітражу та про видачу виконавчого документа на примусове виконання рішення третейського суду, міжнародного комерційного арбітражу і учасниками даної категорії є учасники (сторони) третейського розгляду, особи, які не брали участі у третейському розгляді, якщо третейський суд

вирішив питання про їхні права та обов'язки, а також сторони арбітражного розгляду (ст.42 ЦПК України) [1].

Питання про права та обов'язки суб'єктів цивільних процесуальних правовідносин є також важливим, тому варто приділити увагу і йому. Особи, котрі беруть участь у розгляді цивільної справи, наділені правом на ознайомлення з її матеріалами, адже це допоможе особі краще орієнтуватись в суті справи. Також особи мають право робити витяги та копії з матеріалів справи, одержувати копії судових рішень, адже це гарантовано законодавством.

Подання доказів є насправді дуже важливим для правильного вирішення справи судом, на що і мають право особи. Надано право особам й брати участь у судових засіданнях, у дослідженні доказів, ставити питання іншим учасникам справи, а також свідкам, експертам та спеціалістам.

Особи, які беруть участь у розгляді цивільної справи мають право подавати заяви та клопотання, надавати пояснення суду, наводити свої доводи, міркування щодо питань, які можуть виникнути під час судового розгляду, ознайомлюватися з протоколом судового засідання, записом фіксування судового засідання технічними засобами, робити з них копії. Важливим є право висувати заперечення проти заяв, клопотань, доводів і міркувань інших осіб, подавати письмові зауваження з приводу неправильності, чи неповноти протоколів судового засідання та оскаржувати судові рішення, у певних випадках, які є визначені законом і також користуватися іншими визначеними законом процесуальними правами.

Відповідно до ч.2 ст. 43 Цивільного процесуального кодексу України суб'єкти зобов'язані:

- виявляти повагу до суду та до інших учасників судового процесу;
- сприяти своєчасному, всебічному, повному та об'єктивному встановленню всіх обставин справи;
- з'являтися в судові засідання за викликом суду, якщо їх явка визнана судом обов'язковою;
- подавати усі наявні у них докази в порядку та строки, встановлені законом або судом, не приховувати докази;
- надавати суду повні і достовірні пояснення з питань, які ставляться судом, а також учасниками справи в судовому засіданні;
- виконувати процесуальні дії у встановлені законом або судом строки;

- виконувати інші процесуальні обов'язки, визначені законом або судом. [1]

Цивільні процесуальні правовідносини є різновидом правовідносин, які виникають у процесі цивільного судочинства на основі норм цивільного процесуального права між суб'єктами з приводу розгляду та вирішення цивільної справи. Цивільні процесуальні правовідносини мають свою структуру, яка складається з трьох елементів. До них відносять: суб'єкти, об'єкти та зміст правовідносин. Суб'єкти цивільно-процесуальних правовідносин – це учасники цивільних правовідносин, до яких відносять суд, осіб, які беруть участь у справі та інших учасників цивільного процесу. Усі вони наділені різними процесуальними правами та обов'язками, а також мають різну заінтересованість у справі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Цивільний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV
2. Васильєв С. В. Цивільний процес України: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2013. 344 с.
3. Діденко Л. В. Наукові записки Міжнародного Гуманітарного Університету, 2013.С. 35-37.
4. Цал-Цалко Ю. Ю. Новели цивільного процесуального кодексу України. 2018. С. 59-62.

Бугасько Каріна Вікторівна,

*студентка 2-го курсу магістратури судово-адміністративного
факультету Національного університету
«Одеська юридична академія»*

Науковий керівник: *к.ю.н., доцент кафедри цивільного процесу
Полюк Ю. І.*

ОБРАЗА СУДУ ЯК ПРОЯВ НЕПОВАГИ ДО СУДОВОЇ СИСТЕМИ

У сучасному світі повага до суду займає особливе місце, що обумовлено, як авторитетом суду, так і тим фактом, що саме на суди, за влучним твердженням ООН, покладено вирішення остаточного рішення щодо життя, свобод, прав, обов'язків і власності громадян [1]. Нещодавнє рішення ЄСПЛ у справі «Багіров проти Азербайджану»